

útvonalat sem sikerült megrongálniuk (ilyen feladatokra ugyanis nem voltak felkészülve), hősiessé mentőakcióikat mégis egyértelműen ellenállási cselekményeknek kell minősítenünk.

A mozgalom élén fiatal baloldali cionisták álltak, főként a Hásómér Hácáir- és a Dror-csoportokhoz tartozó fiatalok. Meghatározó szerepet tölthettek be a mozgalomban a fiatal lengyel és szlovák menekültek, akik az 1942 és 1944 közötti időszakban jöttek Magyarországra, így Zvi Goldfarb Lengyelországból, Rafi (Friedl) Ben-Shalom és Peretz Révész Szlovákiából.²³⁴ Hamarosan számos nem kevésbé bátor ifjú *haluc* is csatlakozott hozzájuk, akik szintén kiténtek a földalatti fegyveres mozgalomban. Külön meg kell emlékeznünk Grosz (Gur) Dávid, Groszmann (Alexander; Ben Eretz) Sándor, Horváth Yitzhak (Mimish), Mayer József, Pil Moshe (Alpan), Rosenberg Moshe és Teichmann Efra (Agmon) hősiességéről.²³⁵

A Budapesten kb. 500 tagot számláló *halucok* vezetői egyes emberek – nagyrészt elvtársaik és cionista szimpatizánsok – megmentésére összpontosították figyelmüket, mert meg voltak győződve arról, hogy a zsidó tömegek helyzete reménytelen.²³⁶ Tevékenységük jellege és köre a mindenkori körülményeknek megfelelően módosult. A megszállás előtt fő törekvésük a menekültek „legalizálása” volt – vagyis hogy ellássák őket a szükséges (rendszerint árja) papirokkal –, valamint zsidók kimentése a lengyelországi, szlovákiai és egyéb táborokból. E téren szorosan együttműködtek a Mentőbizottsággal, különösen annak Tíjul-csoportjával.²³⁷

Az együttműködés a *halucok* és a magyarországi zsidó és cionista szervezetek vezetői között nem volt mindig zökkenőmentes. Kivált a szlovák és lengyel *halucok* nyilatkoztak megvetéssel a magyar zsidóság hivatalos vezetéséről. Ben-Shalom a magyar zsidóságot „ritka csúf bagázsoknak” nevezte, mert hallani sem akart a szomszédos országokban történetekről, holott ő és menekülttársai minden tőlük telhetőt elkövettek felvilágosításuk érdekében.²³⁸

A *haluc* fiatalok általában véve nem tudtak szót érteni a magyar cionista vezetőkkel sem. Az ideológiai különbségek generációs ellentétekkel vegyültek. A gyenge magyar cionista mozgalom idősebb hagyományhű vezetői (Vatikim) nehezteltek a fiatalabb pionirokra, szerintük erőszakos, türelmetlen és harcias viselkedésükért. Ezek viszont egyre hangosabban és egyre kíméletlenebbül ócsárolták az intézményes vezetést önelégültségéért és bürokratikus hajlamaiért. Bár a Mentőbizottság irányítását is bírálták, haragjuk elsősorban a Mizrahi élén álló Krausz ellen irányult, akit a Palesztina Hivatal helytelen és szakszerűtlen irányításával vádoltak.²³⁹ A vita a nyilasuralom idején nyílt ellenségeskedésbe torkolt (lásd a továbbiakban).